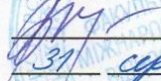

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин

 Третько В.В.
31 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етика та естетика

Назва дисципліни

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 052 Політологія

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Політологія

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, Шифр дисципліни – ОЗП.15.

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)

Факультет міжнародних відносин

Кафедра філософії і політології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	3	5	4	51	34		17		69			+	
З	4	7	4	10	6		4		110			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми

Програма складена канд. пед. н. С.М. Козаченко
Підпис автора Вчений ступінь, звання, ініціали, прізвище автора

Схвалена на засіданні кафедри філософії і політології

Протокол від 25 серпня 2020 № 1

Зав. кафедри Н.К. Петрук
Підпис Ініціали, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин

Голова вченої ради факультету В.В.Третько
Підпис Ініціали, прізвище

Хмельницький 2020

2 Пояснювальна записка

Дисципліна «Етика та естетика» належить до циклу нормативних дисциплін загальної підготовки і займає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 052 «Політологія» за освітньо-професійною програмою «Політологія».

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, формувати активний стиль поведінки; здатність і готовність формувати належну політичну культуру громадян, розвивати власну професійну етику і культуру; здатність реалізовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій та явищ;

програми результати навчання: застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез; вчитися та оволодівати сучасними знаннями, стимулювати активний стиль поведінки та саморозвиток; здійснювати політичну просвіту і розвивати політичну культуру громадян, вибудовувати свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності; застосовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності для аналізу соціально-політичних, культурних, економічних подій та явищ.

Мета дисципліни. Формування у студентів цілісних уявлень про понятійний апарат етики та естетики як форм філософського знання, про способи осмислення морального та художньо-естетичного досвіду; здатності до морального судження при формуванні усвідомленого вибору норм поведінки в різних життєвих ситуаціях, здатності до естетичного судження і сприйняття прекрасного; сприяння розвитку відповідального мислення та формування вміння орієнтуватися у світі людських відносин і художнього життя з позицій гуманізму.

Предмет дисципліни. Етика як філософська наука про природу, сутність, специфіку і функції моралі. Естетика як наука про становлення і розвиток чуттєвої культури людини.

Завдання дисципліни. Надати знання про історичний розвиток моралі, історію становлення й розвитку етичних теорій, концепцій, які обґрунтовують природу, сутність, специфіку, функції моралі, закономірності її розвитку та функціонування, взаємозв'язок з іншими формами матеріального та духовного життя людей. Пояснити специфіку естетичного пізнання та естетичної свідомості, окреслити основні характеристики мистецтва як естетичного феномену та визначити його роль в людській життєдіяльності.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: самостійно **мислити** і **аналізувати** зміст основних морально-етичних та естетичних проблем; вільно **оперувати** основними категоріями етики та естетики; **застосовувати** теоретичні знання етики та естетики при аналізі проблем морального, емоційно-чуттєвого, життєвого й культурного вибору; **орієнтуватися** в просторі художніх практик сьогодення; **аналізувати** проблему морального вибору на конкретних прикладах власного життя; **сприймати** мистецтво як унікальний засіб гармонізації особистості; **реалізовувати** набутий етичний та естетичний досвід як допоміжний засіб створення успішного професійного іміджу; творчо **користуватися** набутими знаннями в професійній діяльності фахівця; **розвивати та удосконалювати** власні комунікативні можливості.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Предмет етики.	2		4			8
Тема 2. Мораль як соціальний феномен	2	2	5			8
Тема 3. Історія етичних вчень	2		4			8
Тема 4. Походження та історичні типи моралі	2	2	4	2	2	8
Тема 5. Моральна свідомість та категорії етики.	4	2	8	10		
Тема 6. Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин.	4	2	8	8		
Тема 7. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації	2	2	5	2		8
Тема 8. Естетика як наука	2		5			8
Тема 9. Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною.	4	2	6			10
Тема 10. Естетична свідомість та її структура	2	2	5			8
Тема 11. Естетична діяльність та її форми.	2		5	2	2	8
Тема 12. Естетика як метатеорія мистецтва.	4	2	6			10
Тема 13. Морфологія мистецтва	2	1	4			8
Разом за семестр	34	17	69	6	4	110

4 Програма навчальної дисципліни
4.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;">Предмет етики</p> <p>Етимологія терміна „етика”. Специфіка понять „етика”, „мораль”, „моральність”.</p> <p>Етика як філософська наука. Місце моралі в цілісній системі загального людського осмислення дійсності. Етика як практична філософія. Взаємозв’язок етики з іншими науками, що вивчають мораль. Пізнавально-теоретична та виховна функції етики.</p> <p>Завдання науки етики на емпіричному, теоретичному та практично-прикладному рівнях. Етика та національно духовне відродження України.</p> <p style="text-align: center;"><i>Література: [3], с. 5-13; [4], с. 15-40</i></p>	2
2	<p style="text-align: center;">Мораль як соціальний феномен</p> <p>Нормативність, цінність та імперативність як специфічні риси моралі. Мораль та інституційна регуляція.</p> <p>Регулятивна, виховна, комунікативна, пізнавальна, ціннісно-орієнтаційна функції моралі як її головні соціальні ролі.</p> <p>Роль моральної свідомості, моральної діяльності та моральних відносин для аналізу моралі як цілісного структурного утворення.</p> <p>Взаємозв’язок моралі з економікою, політикою, релігією, мистецтвом.</p> <p style="text-align: center;"><i>Література: [3], с. 64-80; 113-131; [4], с. 41-101</i></p>	2
3	<p style="text-align: center;">Історія етичних вчень</p> <p>Етичні погляди представників релігійно-філософських систем даосизму та конфуціанства (Давній Китай), джайнізму й буддизму (Давня Індія), іудаїзму (Давня Іудея). Філософські погляди на мораль Давньої Греції та Давнього Риму.</p> <p>Християнство як духовна основа європейської культури. Відкриття особистої свободи. Тема Бога і людини в середньовічній європейській етиці.</p> <p>Система етики Августина Блаженного (354-430 рр.). Питання походження моралі, її природа та основа. Щастя як мета і сенс життя людини, шляхи його досягнення через пізнання Бога й випробування душі.</p> <p>Етика компромісу Фоми Аквінського (1225-1274). Вчення про найвище людське благо – поєднання людини з Богом. Проблема свободи волі. Роль розуму в вирішенні моральних проблем.</p> <p>Втілення гуманістичної орієнтації Ренесансу в етичних вченнях Ф. Петрарки, Л. Валли, Піко делла Мірандоли, Нікколо Макіавеллі.</p> <p>Новий час як початок нового етапу в розвитку західноєвропейської культури. Раціоналізм етичних концепцій Томаса Гоббса, Бенедикта Спінози. Теорія „розумного егоїзму”.</p> <p>„Природний закон” моральності Вольтера. Соціальна спрямованість етики Ж.-Ж. Руссо. Особливості теорії виховання в етичній спадщині просвітителів.</p> <p>Етика І. Канта. Перехід від натуралістичного пояснення моральних явищ до теоретичного аналізу моралі як особливого, специфічного явища. Ідея автономії моралі. „Категоричний імператив”.</p> <p>Принципи історизму і діалектики як засадничі в етичній теорії Гегеля. Поворот від етики внутрішнього переконання до соціально змістовної теорії моралі. Орієнтація гегелівської етики на встановлення значення моралі в системі суспільних відносин.</p> <p>Відображення індивідуалізму культури ХІХ ст. в творчості А. Шопенгауера і Ф. Ніцше.</p> <p>Заміна в філософії Шопенгауера розумної основи світу нерозумною ірраціональною волею. Співчуття як чеснота й останній фундамент моральності.</p> <p>Запропонований Ніцше шлях подолання страждання людського життя – в переплавленій волі до життя на волю до влади. Мораль як різновид помилкової (хибної) думки.</p> <p style="text-align: center;"><i>„Антропологічна катастрофа” культури ХХ ст. Релятивізм, волюнтаризм,</i></p>	2

	суб'єктивізм та відвертий цинізм як базові принципи концепцій моральності філософських шкіл ХХ ст. <i>Література: [3], с. 14-46</i>	
4	Походження та історичні типи моралі Обґрунтування природи людини та моралі в релігійних, натуралістичних та соціально-історичних концепціях. Обумовленість необхідності виникнення та функціонування моралі культурою як людським способом буття. Виникнення моралі внаслідок формування абстрактного мислення, соціальної спадковості, діяльності з відстроченим результатом. Культурно-історичний зміст моралі. Архаїчна моральність. Тальйон. Табу. Стародавні кодекси законів та моральних обов'язків. Громадянська мораль античної доби. Християнська мораль та її місце в моральній еволюції людства. Моральне життя феодального суспільства. Етос лицаря. Протестантська мораль та індивідуалізація моральних уявлень. Етос буржуа. Демократизація суспільства та мораль. Принципи етики прав людини. <i>Література: [3], с.47-63; [4], с.43-47</i>	2
5	Моральна свідомість та категорії етики Місце моральної свідомості в системі моралі. Суть моральної свідомості як феномену духовної культури. Емоційно-почуттєвий та раціонально-теоретичний рівні моральної свідомості. Індивідуальна та суспільна моральна свідомість. Норма, принцип, ідеал, моральний мотив, ціннісна орієнтація як елементи моральної свідомості. <i>Література: [3], с.81-100; [4], с.102-123</i>	2
6	Моральна свідомість та категорії етики Добро і зло як провідні поняття моральної свідомості й категорії етики. Характеристика категорій обов'язку, відповідальності, справедливості. Відповідальність і свобода. Проблема сенсу життя і щастя. Поняття моральної самосвідомості. Честь і гідність. Совість і сором. <i>Література: [3], с.81-100; [4], с.124-258</i>	2
7	Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин Моральна діяльність як компонент моралі. Моральний вибір і свобода особистості. Вчинок як елементарна форма моральної діяльності. Співвідношення цілей і засобів діяльності. Мотив і результат дії. <i>Література: [3], с.101-112; [4], с.259-305</i>	2
8	Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин Спілкування як фундаментальна людська потреба та форма моральної активності людини. Концепції спілкування та діалогу М. Бубера, М. Бахтіна, К. Ясперса, К.-О. Апеля, Ю. Габермаса. Толерантність, повага, співчуття, любов як моральні виміри людського спілкування. Конфлікт та шляхи його вирішення. Етикет як усталений порядок спілкування, єдність етичного та естетичного. Доцільність, моральність, краса - основа етикету. Ввічливість, тактовність, делікатність. Історія етикету. Види етикету. Сучасний етикет повсякденного спілкування. Щира повага до людини як основа сучасного етикету. Етикет у контексті українських національних традицій. Культура міжнародного спілкування. <i>Література: [3], с.101-112; [4], с.305-364</i>	2
9	Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації. Мораль та економіка. Моральні засади підприємницької діяльності в сучасному суспільстві ринкової економіки. Договірні відносини підприємництва. Акуратність, ощадливість, педантизм. Моральні аспекти власності. Моральні максими культури праці. Ринкова економіка та філантропічна діяльність. "Мати чи бути?" Техніка та мораль, моральні аспекти технізованої праці. "Техносцієнтистський парадокс" ХХ ст. та його моральні наслідки. Етика сучасної науки. Моральна	2

	<p>відповідальність вченого.</p> <p>Мораль і політика. Аморалізм тоталітаризму. Моральні засади демократизму та громадянського суспільства. Проблема етизації політики. Новий гуманізм. Етика ненасилля. Моральні оцінки війни і тероризму. Смертна кара: етичний аспект.</p> <p>Моральна відповідальність людини в умовах сучасної екологічної кризи. Природа як об'єкт морального добра. Екологічна етика. Біоетика. "Благоговіння перед життям" (А.Швейцер) як основа моральної відповідальності за долю природи та людства.</p> <p><i>Література: [3],с.132-146</i></p>	
10	<p style="text-align: center;">Естетика як наука</p> <p>Походження поняття "естетика".</p> <p>Історична динаміка предмета естетики. Предметне поле сучасної естетики.</p> <p>Естетика як філософська наука. Естетика в системі наукового знання. Естетика і мистецтвознавство.</p> <p>Типи і форми естетичної рефлексії. Онтологічний, гносеологічний, аксіологічний, праксеологічний типи естетичної теорії.</p> <p>Науково-теоретична, художньо-публіцистична, художньо-образна форми естетичного рефлектування.</p> <p>Основні етапи розвитку світової та української естетичної думки.</p> <p>Актуальні завдання естетики.</p> <p><i>Література: [1],с.5-69; [4],с. 6-29</i></p>	2
11	<p style="text-align: center;">Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною</p> <p>Гносеологічна природа естетичних категорій. Аксіологічний характер понять естетики.</p> <p>Прекрасне як категорія естетики. Прекрасне як „вічна ідея” в творчості Платона. Прекрасне як буття, прекрасне і благо в філософії Арістотеля.</p> <p>Співвідношення реального та ідеального у становленні прекрасного. Єдність форми та змісту в буттєвому утвердженні прекрасного.</p> <p>Поняття „гармонії” та „міри”.</p> <p>Потворне як антипод прекрасного.</p> <p><i>Література: [1],с.70-84; [4],с.67-104</i></p>	2
12	<p style="text-align: center;">Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною</p> <p>Відображення позитивного характеру перевищення міри в категорії піднесеного. Узагальнення гранично негативних явищ в категорії низького.</p> <p>Піднесене та низьке в природі, суспільстві, і індивідуальному житті.</p> <p>Дії, боротьба, конфлікти як предмет трагічного і комічного.</p> <p>Колізія свободи та необхідності в діяльності трагічного героя. Катарсис як мета трагічного в мистецтві. Принцип „оптимістичної трагедії” в мистецтві ХХ ст. „Синкретичний” сміх.</p> <p>Комічне і сміх. Підміна змісту та порушення міри як джерела комічного. Форми комічного: гумор, сатира, іронія, сарказм, гротеск.</p> <p><i>Література: [1],с.70-84; [4],с.67-104</i></p>	2
13	<p style="text-align: center;">Естетична свідомість та її структура</p> <p>Специфіка естетичної свідомості. Емоційне начало як родова особливість естетичної свідомості. Естетичне почуття, естетичний смак, естетичний ідеал як елементи структури естетичної свідомості.</p> <p>Синтез зовнішніх і внутрішніх почуттів у феномені естетичного чуття.</p> <p>Співвідношення загальності та суб'єктивності естетичного смаку. Смак і норма.</p> <p>Місце чуттєвого компонента в судженні смаку. Смак і оцінка. Гармонія внутрішнього і зовнішнього в естетичному смаку. Смак і міра.</p> <p>Художній смак як особлива модифікація естетичного смаку.</p> <p>Конкретно-історичний характер, конкретно-чуттєва форма вираження естетичного ідеалу. Зв'язок „ідеал-мета”.</p> <p><i>Література: [1],с.85-96; [4],с.48-66</i></p>	2

14	<p align="center">Естетична діяльність та її форми</p> <p>Специфіка естетичної діяльності, неутилітарний характер її змісту, мети й результату. Естетична і художня діяльність, їх співвідношення і особливості.</p> <p>Суспільно-історична практика як першопричина виникнення та розвитку здатності людини до перетворення світу за законами краси. Творчий потенціал людської праці. Взаємозв'язок форми та сутності створеної людиною речі. Естетичний компонент продуктивної праці на початкових етапах розвитку суспільства. Історична зумовленість поєднання утилітарного та естетичного значень в продуктах ремісничої діяльності. Вилучення естетичного елемента з праці в індустріальному способі виробництва. Виокремлення мистецтва як самоцінної та самодостатньої сфери естетичної діяльності. Дизайн як вид творчої діяльності в умовах сучасного виробництва.</p> <p>Людська особистість як об'єкт естетичної діяльності.</p> <p>Естетичні форми суспільних відносин. Свято як естетичний феномен. Етикет як естетична форма міжособових взаємин.</p> <p>Природа в структурі естетичної діяльності.</p> <p><i>Література: [1],с.97-107; [4],с.30-47</i></p>	2
15	<p align="center">Естетика як метатеорія мистецтва</p> <p>Людина як предмет мистецтва. Відмінність художнього і наукового пізнання. Функції мистецтва: соціальна, пізнавальна, сугестивна, виховна, компенсаційна, комунікативна, передбачення.</p> <p>Суб'єктно-об'єктний зв'язок як основа художнього твору. Співвідношення раціонального та емоційного, типового та індивідуального в художньому образі. Взаємозалежність художньої форми і змісту твору. Тема та ідея як компоненти змісту художнього твору.</p> <p><i>Література: [1],с.108-135; 158-173; [4],с. 105-196</i></p>	2
16	<p align="center">Естетика як метатеорія мистецтва</p> <p>Поняття „художній стиль”, „художній напрям” та „художня епоха”.</p> <p>Художній метод як засіб пізнання дійсності. Різновиди художнього методу: реалістичний та нереалістичний. Втілення реалістичного методу в класицизмі, романтизмі, критичному реалізмі, натуралізмі, вєдизмі, соцреалізмі. Характеристика нереалістичних напрямів: футуризму, кубізму, абстракціонізму, експресіонізму, сюрреалізму.</p> <p><i>Література: [1],с.108-135; 158-173; [4],с. 105-196</i></p>	2
17	<p align="center">Морфологія мистецтва</p> <p>Поняття виду мистецтва. Основні види мистецтва - література, живопис, графіка, скульптура, архітектура, музика, театр, кіномистецтво. Взаємодія видів, процеси їхньої інтеграції та диференціації в історичному розвитку мистецтва. Актуальний вид мистецтва в історії культури. Архітектура і скульптура як актуальні види мистецтва стародавнього світу; живопис у ренесансній культурі; музика і поезія в романтичній культурі. Архітектура як актуальний вид мистецтва постмодерної доби.</p> <p>Діалектика одиничного і загального в понятті епосу, лірики і драми як родів мистецтва.</p> <p>Жанрова диференціація мистецтва.</p> <p><i>Література: [1],с.136-157; [4],с.167-225</i></p>	2
	Разом	34

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
1	<p>Предмет етики.</p> <p>Мораль як соціальний феномен</p> <p>Історія етичних вчень</p> <p>Походження та історичні типи моралі</p> <p>Моральна свідомість та категорії етики.</p> <p>Літ.: [1-4].</p>	2

2	Тема 6. Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин. Тема 7. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації Літ.: [1-4].	2
3	Тема 8. Естетика як наука Тема 9. Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною. Тема 10. Естетична свідомість та її структура Тема 11. Естетична діяльність та її форми. Тема 12. Естетика як метатеорія мистецтва. Тема 13. Морфологія мистецтва Літ.: [1-4].	2
Разом :		6

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

№ п/п	Теми та зміст практичних занять	Кількість годин
1	Мораль як соціальний феномен <i>Література: [3], с. 64-80; 113-131; [4],с. 41-101</i>	2
2	Походження та історичні типи моралі <i>Література: [3],с.47-63; [4],с.43-47</i>	2
3	Моральна свідомість та категорії етики <i>Література: [3],с.81-100; [4],с.102-123, 124-258</i>	2
4	Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин <i>Література: [3],с.101-112; [4], с.259-364</i>	2
5	Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації <i>Література: [3],с.132-146</i>	2
6	Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною <i>Література: [1],с.70-84; [4],с.67-104</i>	2
7	Естетична свідомість та її структура <i>Література: [1],с.85-96; [4],с.48-66</i>	2
8	Естетика як метатеорія мистецтва <i>Література: [1],с.108-135; 158-173; [4],с. 105-196</i>	2
9	Морфологія мистецтва <i>Література: [1],с.136-157; [4],с.167-225</i>	1
Разом:		17

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Предмет етики. Мораль як соціальний феномен Історія етичних вчень Походження та історичні типи моралі Моральна свідомість та категорії етики. Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації	2

	Літ.: [1-4].	
2	Естетика як наука Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною. Естетична свідомість та її структура Естетична діяльність та її форми. Естетика як метатеорія мистецтва. Морфологія мистецтва Літ.: [1-4].	2
Разом:		4

4.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання практичних робіт, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни «Етика та естетика» становить 69 годин. Вона включає:

- опрацювання теоретичного матеріалу (конспекту лекцій, навчальної літератури);
- опрацювання додаткової літератури при підготовці до практичних занять;
- виконання індивідуальних завдань;
- підготовку до контрольних заходів.

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Тема заняття	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет етики.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
2	Тема 2. Мораль як соціальний феномен	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
3	Тема 3. Історія етичних вчень	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
4	Тема 4. Походження та історичні типи моралі	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
5	Тема 5. Моральна свідомість та категорії етики.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
6	Тема 5. Моральна свідомість та категорії етики.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	4
7	Тема 6. Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
8	Тема 6. Моральні проблеми людської діяльності та людських відносин.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
9	Тема 7. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5

10	Тема 8. Естетика як наука	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	5
11	Тема 9. Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
12	Тема 9. Основні категорії естетики як досвід естетичного пізнання світу людиною.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	3
13	Тема 10. Естетична свідомість та її структура	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
14	Тема 11. Естетична діяльність та її форми.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	5
15	Тема 12. Естетика як метатеорія мистецтва.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т12, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
16	Тема 12. Естетика як метатеорія мистецтва.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т12, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
17	Тема 13. Морфологія мистецтва.	Опрацювання теоретичного матеріалу, з Т13, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
Разом:			69

Зміст самостійної роботи студентів заочної форми навчання

Студенти *заочної* форми навчання виконують контрольну роботу, яка включає два теоретичних питання. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожен студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вони доступні в електронному освітньому ресурсі в Модульному середовищі для навчання ХНУ.

5 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних і сучасних методів та технологій. Зокрема під час лекції використовуються методи проблемного навчання та візуалізації для активізації пізнавальної діяльності студентів. Під час практичних занять застосовуються активні та інтерактивні методи навчання, зокрема, бесіди та дискусії.

6 Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється впродовж семестру з метою оцінювання рівня засвоєння ними навчального матеріалу під час усіх видів навчальних занять. Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Поточний контроль проводиться у формах усного та письмового опитувань, тестування, перевірки домашніх практичних завдань та ін. Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

7 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Система оцінювання навчальних досягнень студентів базується на аналізі знань і практичних

навичок та здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються структурою дисципліни і важливістю окремих видів її робіт. Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні види контролю, зокрема: усне та письмове опитування на семінарському занятті, тестування, контрольна робота, перевірка домашніх практичних завдань. Оцінка на семінарському занятті складається з таких елементів: знання матеріалу теми; вміння обґрунтувати думку та оперувати основними категоріями; залучення до дискусій на семінарі. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у визначений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичного навчання у семестрі.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль
Опитування на практичних заняттях (мінімальна кількість оцінок – 4)	Індивідуальні домашні завдання	Залік
ВК*: 0,7	0,3	За рейтингом

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль
Усне опитування	Контрольна робота		залік
	Якість виконання	Захист	
ВК*: 0,4	0,3	0,3	За рейтингом

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Критерії оцінювання за видами робіт

Оцінювання усних та письмових опитувань на практичних заняттях і контрольних робіт

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання
Відмінно	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки .
Добре	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти

	будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувача вищої освіти має слабкі знання структури дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на виводжене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, наведена у таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1-10	11-14	15-18	19-20
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

8 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Поняття етосу, етики, моралі, моральності.
2. Предмет етики, її завдання.
3. Походження моралі.
4. Соціальні функції моралі.
5. Структура моралі.
6. Місце моралі в системі суспільних зв'язків.
7. Основні структурні елементи моральної свідомості.
8. Категорії етики.
9. Добро і зло.
10. Свобода та відповідальність людини.
11. Обов'язок як категорія етики. Види обов'язків.
12. Категорія справедливості.
13. Проблема сенсу життя в етиці.
14. Щастя як категорія моральної свідомості.
15. Честь і гідність.
16. Совість як центральний чинник моральної самосвідомості людини.
17. Поняття сорому в етиці.
18. Проблема морального вибору.
19. Вчинок як першоелемент моральної діяльності.
20. Спілкування як вияв моральної активності людини.
21. Морально-психологічні аспекти спілкування.
22. Етика й етикет.
23. Види етикету в житті сучасного суспільства.
24. Моральні проблеми сучасної цивілізації.
25. Предмет естетики та його історична еволюція.
26. Естетика в системі філософського та гуманітарного знання.
27. Основні етапи розвитку світової естетичної думки.
28. Основні етапи розвитку української естетичної думки.
29. Естетична свідомість і її структура.
30. Естетичне почуття.
31. Естетичний смак.
32. Естетичний ідеал.
33. Природа естетичного.
34. Історичні парадигми досягнення прекрасного
35. Трагічне як естетична категорія.
36. Естетична категорія комічного.
37. Категорії „гармонія” і „міра”.
38. Прекрасне і потворне.
39. Піднесене, героїчне, нище як категорії естетики.
40. Походження мистецтва.
41. Ігровий аспект мистецтва.
42. Соціальні функції мистецтва.
43. Види мистецтва та принципи їхньої класифікації.
44. Роди мистецтва.
45. Жанрова диференціація мистецтва.

9 Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Етика та естетика» в достатній кількості забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в модульному середовищі для навчання Moodle. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=4698>

Навчально-методичні праці розробника:

1. Етика та естетика. Методичні вказівки до контрольних робіт для студентів заочної та дистанційної форм навчання/ С.М. Козаченко. – Хмельницький: ХНУ, 2006. – 31 с.
2. Етика та естетика. Плани семінарських занять і методичні вказівки для студентів всіх спеціальностей/ С.М. Козаченко. – Хмельницький: ХНУ, 2005. – 26 с.

10 Рекомендована література

Основна

1. Естетика.: Навч. пос. / В.О. Лозовой та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 207 с.
2. Естетика: Підручник (Л.Т.Левчук, В.І.Панченко, О.І.Оніщенко, Д.Ю. Кучерюк; За заг. Ред Л.П. Левчук. – К.: Вища шк., 2005. – 431 с.
3. Етика.: навч. посіб. / Лозовий В.О., Панов Н.І. та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 223 с.
4. Малахов В.А. Етика. Курс лекцій. – К.: Либідь, 2001. – 304 с.

Додаткова

5. Боров Ю.Б. Эстетика. В 2 т. – Смоленск, 1997.
6. Гусейнов А.А. Апресян Р.Г. Этика. – М.: Гардарики, 1999. – 470 с.
7. Гусейнов А.А. Золотое правило нравственности. – М.: Молодая гвардия, 1988. – 269 с.
8. Гусейнов А.А., Ирритц Г. Краткая история Этики. – М.: Мысль, 1987. – 589 с.
9. Дзикевич С.А. Введение в эстетику: Учебное пособие. – М.: Университет, 1998. – 40 с.
10. Дробницкий О.Г. Моральная философия. – М.: Гардарики, 2002. – 523 с.
11. Зеленкова И.А., Беляева Е.В. Этика: Учебное пособие и практикум. – Минск: ТетраСистемс, 1997. – 320 с.
12. Золотухина-Аболина Е.В. Современная этика: истоки и проблемы. Учебник для вузов. – Ростов-на-Дону: Март, 2000. – 448 с.
13. Естетика / За ред. Левчук Л.Т. – К.: Вища школа, 2000. – 400 с.
14. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ ст. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 224 с.
15. Левчук Л.Т., Оніщенко О.І. Основи естетики: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2000.
16. Разин А.В. Этика: история и теория. Учебное пособие. – М.: Академический Проект, 2002. – 496 с.
17. Сморгж Л.О. Естетика: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2005. – 334 с.
18. Тофтун М.Г. Етика: Навч. посібник. – К.: Вид-во центр „Академія”, 2005 – 416 с.

11 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.